ב"ה | ערב פסח ה'תשפ"א

טעימות לפסח

לקרובינו היקרים!
שלום וברכה!

אנו שמחים להגיש לפניכם את העלון הפסחי שהפקנו במיוחד עבורכם ה'צאצאים'. עלון 'טעימות לפסח' המכיל מקבץ רעיונות לחג ברוח משנתו של סבא.

במצורף מוגשת לכם גם ערכת 'מצות שמורה' עבודת יד לליל הסדר. נוהג יפה, המתקיים שנים רבות, והפך מכבר למסורת.

נוהג, בעקבותיו מקבלת דמותו של הסבא הגדול תשומת לב מכובדת, במהלך ההתכנסות המשפחתית בליל הסדר.

כך, מתקבל הרושם ממשובים של בני המשפחה בשנים עברו. תמונה מרגינה ומבורכת.

יש גם, שאימצו מנהג להקריא במהלך הסדר קטע או יותר מהעלון.. חשוב ומומלץ! וגם משתלב במסר המרכזי של החג, המוקדש להעברת המטען הרוחני שקיבלנו אנו מהורינו, לדור ההמשך..

***

ל'מצה השמורה', הנאפית בהתאם להוראות ההלכה, סגולות ייחודיות. בספר הזוהר מכונה המצה בשם 'מאכל האמונה' וגם בשם 'מאכל הרפואה'.

השנה האחרונה הייתה שנה בה כל יושבי תבל, חשו במוגבלות האדם לצד ה'יצירתיות' המפתיעה והבלתי מוגבלת של הבורא. בקטעים מסוימים במהלך השנה, האווילות שבתפיסה הדוגלת באידיאה של 'כוחי ועוצם ידי' דברה בעד עצמה.

השהיה במרחב האישי והפניות המחשבתית בעקבותיה בוודאי הביאו להפנמה יותר עמוקה של ערכי האמונה.

כולנו תקווה שאנו כבר בשלב הרפואה. רפואה פיזית, נפשית ורוחנית, לכלל ולפרט, מעז בעז"ה יצא מתוק ובימים אלו ימי חודש ניסן נזכה לקיום הייעוד 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות'.

בברכת חג חירות כשר ושמח

הרב יצחק מאיר, הרב משה צבי הלפרין

בסיום ערכת הסדר בליל פסח, היה רבנו הזקן פונה אל הקב"ה ואומר: 'ריבונו של עולם עשיתי את רצונך, קיימתי את הסדר כהלכתו, עתה מלא את בקשתי ורצוני: **'לשנה הבאה בירושלים'.**

צאצאים
איגוד צאצאי רבנו הזקן

מוגש ע"י
איגוד צאצאי רבנו הזקן
יוצר חסידות חב"ד (ע"ר)
office@baalhatanya.org.il | 058.7628770

החמץ והמצה מכילים הם, אותם מרכיבים - קמח ומים. ההבדל ביניהם הוא שבעוד ועיסת החמץ תופחת ומתנשאת, עיסת המצה נשארת בגודלה המקורי.

אף בשמם, מצד אחד דמיון מפליא, מצד שני שוני מהותי: המילים 'חמץ' ו'מצה' מורכבות הן כמעט מאותן אותיות.

גם האותיות ה', וח', המבדילות ביניהם דומות הן זו לזו בצורתן. הבדל קטנטן מבדיל ביניהם: בעוד והאות ח' סגורה מכל שלושת צדדיה, באות ה', פתח קטן למעלה, בגובה הדופן השמאלית.

ובכן: האות ח' שהינה פתוחה רק מלמטה, מסמלת מצב נתון בו קיימת אפשרות יציאה אחת בלבד! ירידה כלפי מטה!

לעומתה, האות ה', אף שגם בה, פתח למטה, יש בה גם 'פתח מילוט' למעלה.

החמץ מסמל את תחושת האגו וההתנשאות. ההתנשאות מעמידה בפני האדם אפשרות אחת ויחידה, אפשרות של ירידה כלפי למטה. ההתנשאות מונעת מהאדם להכיר בטעויות, בחולשות וכך חוסמת כל דרך לתפנית חיובית.

לעומת זאת ה'מצה' המסמלת התבטלות וענווה. מותירה תקווה לשינוי. המוכנות להודות בטעויות, האפשרות להביט אל המציאות נכוחה, ללא אגו משחד פותחת את הפתח לשינוי ולתפנית כלפי מעלה.

מה חסר לנשמתי

אחד מתלמידי הסבא רבי שניאור זלמן מליאדי זכותו תגן עלינו, פנה אליו פעם בשאלה: 'רבי! מה חסר לנשמתי'?

השיבו רבנו הזקן: 'הנך אמנם ירא אלקים, שלם בתורה, אך חובה עליך בני, להוציא מקרבך את ה'חמץ', את הגאווה והגסות ולהכניס תחתיו את המצה, את ההתבטלות והענווה!

וזאת עליך לדעת, שההלכה קובעת, שכלי חמץ שהשתמשו בו באש, טעון ליבון, והליבון הוא עד שיהו ניצוצות ניתזים מהכלי, או עד כדי שתוסר קליפתו..."

(עבודה אישית ה'המכלה ושורפת' את הגאווה..)

ענייני הסדר

קערת הסדר: אב המשפחה מניח לפניו קערה ובה 3 מצות, כנגד כהן לוי וישראל. עליהם הוא מניח את המאכלים המיוחדים של החג: זרוע, ביצה, מרור, חרוסת, כרפס וחתיכה נוספת של מרור עבור הכורך.

ההסיבה: כאשר שותים את ארבעת הכוסות וכן בשעת אכילת המצה, הכורך והאפיקומן נוהגים להסב. ההסיבה היא ישיבה בהטיה לצד שמאל והיא מבטאת את החירות של ליל הסדר.

ארבעה בנים: ההגדה הנאמרת בליל הסדר מתייחסת ונותנת מקום לארבעה סוגים של יהודים (בנים) הנמצאים ב'שולחן הסדר', כל אחד מקבל תשובה לפי אפיו ומצבו הוא: **חכם** - שואל כענין על מנת להבין באמת, **רשע** - מקנטר ומתריס, **תם** - שואל אך שאלותיו פשוטות ורדודות, "מה זאת"? **ושאינו יודע לשאול**, בן זה מנותק ואולי מעט אדיש, עליו אנו מצווים 'את פתח לו'.

דצ"ך עד"ש באח"ב: נשמע כמו קוד מבצעי? אלו הם ראשי תיבות שנתן רבי יהודה לזכור את עשר מכות מצרים: **דם**, **צפרדע**, **כינים**. **ערוב**, **דבר**, **שחין**. **ברד**, **ארבה**, **חושך**, **בכורות**.

כורך: בזמן שבית המקדש היה קיים, נוהג היה הלל הזקן לכרוך את קרבן הפסח עם מצה ומרור ולאכלם יחד לקיים מה שנאמר "על מצות ומרורים יאכלוהו". בימינו שאין בית המקדש ואין קרבן פסח, אנו נוהגים לכרוך את המצה והמרור ולאכלם יחד זכר למעשה הלל במקדש.

אפיקומן: פירושו המילולי הוא ליפתן שמגיע בסוף הסעודה, כך גם מצת האפיקומן נאכלת בסוף הסעודה והיא זכר לקרבן פסח שהיה נאכל בסוף הסעודה "על השובע". מצפינים את האפיקומן זכר לגאולה שקיצה מוצפן מאיתנו ויש נוהגים שהילדים מחפשים אותו אח"כ אחד הטעמים למנהג זה הוא כדי להזכיר את הציפיה שלנו לגאולה.

הלו"ז של החג

שימו לב! השנה יש לנו לו"ז שונה מכל שנה,
כיון שערב פסח חל בשבת.

חמישי – 25/03 (י"ב ניסן):

בשעות הערב - לאחר השקיעה, לוקחים נר ונוצה ומסתובבים בכל פינות הבית לבדוק שלא נשאר בו חמץ.

טיפ: אם החבאתם בבית עשרה פתיתים כפי שנהוג, כדאי לכתוב בפתק את מקומות המסתור, שלא נשכח בטעות...

שישי – 26/03 (י"ג ניסן):

לוקחים את דברי החמץ שמצאנו אתמול (גם אם לא מצאנו חשוב לשרוף לפחות חתיכה קטנה), עושים מדורה קטנה ושורפים אותם. שימו לב! את החמץ צריך לשרוף לפני השעה 11:40 בבוקר.

טיפ: השנה בשבת אנחנו עדיין אוכלים חמץ. שימו לב לא לשרוף בטעות מהחמץ שהשארתם לשבת...

שבת – 27/03 (י"ד ניסן):

סוף זמן אכילת חמץ 10:38, עד אז מסיימים עם סעודת השבת. סעודה שלישית כבר אוכלים עם מאכלים שאין בהם חמץ.

טיפ: השבת כדאי להחליף את הלחמניות והמאכלים שמתפוררים בפיתות ומאכלים שפחות מתפוררים...

הדלקת נרות של חג: בשעה 19:32. מברכים את ברכות החג המיוחדות "להדליק נר של יום טוב" ו"שהחיינו".

בלילה, אחרי שחוזרים מבית הכנסת עורכים את "ליל הסדר".

טיפ: כדאי להזדרז להתחיל את הסדר מוקדם, כדי שגם הילדים יוכלו להחזיק מעמד עד הסוף...

ראשון – 28/03 (ט"ו ניסן): חג ראשון של פסח.

הלילה מתחילים לספור "ספירת העומר". בכל לילה סופרים בברכה מיוחדת, אם פספסנו ספירה אחת ממשיכים לספור בשאר הלילות ללא ברכה.

טיפ: גם אם פספסנו לילה אחד, עדיין לא אבוד! אם ספרנו במהלך היום שאחרי (בלי ברכה), בלילה נוכל לחזור ולספור שוב בברכה.

שבת – 03/04 (כ"א ניסן): "שביעי של פסח".

לאחר קריאת התורה בבית הכנסת אומרים את תפילת "יזכור" לנשמות ההורים. מי שהוריו בחיים יוצא מבית הכנסת בשעת אמירת תפילה זו.

נוהגים בחג זה לערוך סעודה שלישית ונקראת "סעודת משיח" (ע"י סעודה זו זוכה הנשמה לטעום מהגילוי שמאיר ביום זה שהוא מעין הגילוי של משיח). אוכלים מצות ונוהגים לשתות יין (מי שיכול ארבע כוסות). בסעודה זו מבקשים מהקב"ה שיביא לנו את משיח צדקנו בקרוב ממש.

טיפ: נצלו את ההזדמנות המיוחדת של סעודה זו ובקשו על כל אחד ואחת מהמשפחה והחברים שצריך "גאולה פרטית" בענייניו האישיים (זיווג, ילדים, בריאות, פרנסה וכו').

סיפור לחג

היה זה בשעות אחר הצהריים המאוחרות של ערב פסח כאשר רבי לוי יצחק מברדיצ'וב בחר לערוך סיור רגלי בעירו. הוא שם את פעמיו לרחוב צדדי, שם, על פי השמועה, ניתן לרכוש כל פריט 'אסור' בשוק השחור המקומי.

"ר' יענק'ל" הוא פנה לאדם שעמד בצד הדרך. "בבקשה ממך: שמא תוכל למכור לי חפיסת סיגריות מחוץ לארץ"?

"תמורת חמישה זהובים" השיב יענק'ל בלחישה "אתן לך חפיסה כאן ועכשיו". רבי לוי יצחק לא התמקח על המחיר והעיסקה התבצעה במהירות ובחשאי.

"משה יקירי" שוב פנה הרב לאדם אחר. "יש ברשותך אריג מיובא"?

הרכין משה את ראשו ולחש באוזני הרב. "יש גם יש, משובח מן המשובח. שנים-עשר זהובים מחירו, אך לכבוד הרב אמכור גם בתשעה". שוב הוציא הרב את הסכום מכיסו והסחורה החליפה ידיים.

וכך עבר הרב מסוחר לסוחר כשהוא רוכש תמציות תה, קופסת טבק ופיסת משי.

לאחר שסיים את מסע הרכש שלו הוא ניגש שוב ליענק'ל. "האם תוכל למכור לי כעך טרי"?

"רביו!" נעץ יענק'ל עיניים מתפלאות ברבי לוי יצחק. "ביערתי את החמץ לפני שעות אחדות! כיצד אוכל לספק לך כעך"?

"אשלם לך עשרה זהובים"! ניסה להפציר הרב.

"גם אם תשלם לי מאתיים זהובים לא אוכל לספק את מבוקשך" קבע יענק'ל נחרצות.

שוב עבר הרב מסוחר לסוחר אך הפעם התשובה היתה שלילית ונחרצת. לא, לא נוכל למכור לך כעך או אפילו פיסת לחם קטנה גם אם תשלם במיטב.

"ריבון העולמים" נשא רבי לוי יצחק עיניו לשמיים, "הבט מן השמיים וראה כיצד שומרים בניך על מצוותיך! הצאר גזר שלא להבריח מכס ואף הציב שומרים על הגבול, אך ניתן לרכוש פריטים מובחרים ללא קשיים יתרים.

"ואילו אתה ציווית לפני למעלה משלושת אלפים שנה שלא לאכול או להחזיק חמץ. שומרים לא הצבת ואף עונש מאסר לא צפוי להם, ובכל זאת לא ניתן למצוא ברשות בניך ולו פירור חמץ אחד בערב פסח.

"מי כעמך ישראל!" סיים רבי לוי יצחק את דבריו- תפילתו ושב לביתו להכנות האחרונות בטרם יתקדש החג.

שיא החושך ושיא האור

(מעובד על פי איגרת הרבי מליובאוויטש לקראת פסח תשד"מ)

'יציאת מצרים' נכרכת בשתי 'נקודות זמן' של היממה. כאשר בני ישראל מתבשרים בראש חודש ניסן על היציאה ממצריים, נאמר להם בדיוק מתי זה הולך לקרות. באיזה יום וגם.. באיזה 'נקודת זמן' במהלך היממה.. 'בחצות הלילה'. וכך כמובן קורה בפועל, ה'ויזה' המיוחלת ליציאה ממצרים על ידי פרעה, ניתנת עם פרוץ מכת הבכורות ב..'חצי הלילה'.

בפועל מתרחשת היציאה רק למחרת, וגם היא נכרכת ב'נקודת זמן' מאד מסוימת. 'בעצם היום הזה..' ב'חצות היום'!

שתי נקודות זמן קוטביות. 'חצות הלילה' - 'שיא החושך' ו'חצות היום', 'שיא האור'.

***

יציאת מצרים (במשמעות הפנימית) הוא לא מאורע חד פעמי, אלא תהליך מתמשך.. בכל דור ודור ובכל יום ויום! (הגדה של פסח).

ב'יציאת מצרים' עוברים בני ישראל תהליך של העצמה פנימית שמעניקה להם את היכולות להתגבר על כל חסם, להתמודד עם כל קושי ולהיות בתנועה תמידית של פריצה קדימה.

הנקודות הקוטביות האמורות מחדדות משמעות זו של יציאת מצרים.

חצות הלילה - שיא החושך: גם בנקודת שפל, הנראית כ'שיא החושך' יש לדעת ולהאמין שהיכולת להתגבר ולהתעלות מצויה וקיימת. היא נרכשה ביציאת מצרים.

חצות היום - שיא האור: גם בנקודת 'שיא' כאשר חשים על הפסגה, יש לזכור ולדעת שלעליה אין קץ! תמיד יש לפרוץ קדימה ולהמשיך לעלות.

המצב האידיאלי של היום הוא המיצר של המחר.

זה כלול ב'יציאת מצרים'.

'מצה שמורה עבודת יד'

חג הפסח הוא יום ההולדת של עם ישראל, ביום הזה בחר בנו הקב"ה ל'עם סגולה'.

בימים ההם, לפני 3,333 שנים הוציא אותנו הקב"ה מארץ מצרים, על מנת לתת לנו את התורה ולהכניסנו לארץ ישראל, יציאה זו הייתה במהירות רבה עד שאפילו הבצק שרצו לקחת צידה לדרך לא הספיק להחמיץ ולתפוח וכבר נאלצו לזרוק אותו לתנור.

בזמן הזה, לזכר כך, גם היום אנו אוכלים 'מצות' שהם סמל החירות של העם, את המצות מכינים מקמח ומים בלבד ובמהירות גדולה, כך שהם אינם מספיקים להחמיץ.

המצה היא מאכל בעל סגולות גשמיות ורוחניות, בספר הזהר נקראת המצה בשם 'מאכל הרפואה' ו'מאכל האמונה', המסמלת את אמונתנו בה'.

ערכה זו מכילה שלוש מצות עבור ליל הסדר, מצות אלו נקראות בשם 'מצה שמורה עבודת יד', ושני הידורים אלו חשובים במיוחד עבור המצות שהם מצווה בליל הסדר, 'מצה שמורה' - ששמרו עליה משעת קצירת החיטים לבל תבוא במגע עם מים, 'עבודת יד' - שכל תהליך האפייה נעשה ביד 'לשם מצת מצווה'.

מתי מקיימים את המצווה? בליל הסדר, (השנה במוצאי שבת) ליל ט"ו בניסן, בתאריך 21/3/27, זמן קיום המצווה החל מרדת הלילה ועד לשעת חצות.

כמה צריכים לאכול כדי לצאת ידי חובת קיום המצווה? השיעור ההלכתי הדרוש לקיום מצוות אכילת מצה הוא 27 גרם, כשליש מצה עגולה, את הכמות הזו צריכים להספיק לאכול במשך זמן של כארבע דקות.

איך מקיימים את המצווה? את המצה אנחנו אוכלים ב'הסיבה' - נשענים על כר המונח בצד שמאל, תנועה זאת מסמלת את החרות של יום זה.

בליל הסדר ישנם עוד שלוש מצוות מלבד אכילת מצה, והם: 1. שתיית 4 כוסות יין / מיץ ענבים טבעי (בהסיבה). 2. אכילת מרור. 3. סיפור יציאת מצרים.